

YETİŞKİN EĞİTİMİNDE BİR ÖĞRETİM ARACI OLARAK ŞİİRİN ROLÜ: LİTERATÜR TARAMASI ÖRNEĞİ

Ufuk Cem KOMŞU*

ÖZ

Yetişkin eğitimi kapsamında ihmal edildikleri ileri sürülebilecek iki kesim, beliren yetişkinlik dönemindeki gençler ile halk eğitimi merkezlerinin eğitim personelidir. Şiirin duyuşsal ve duygusal gücünün bu tür öğrenenler için elverişli olduğunu tartışmayı amaçlayan bu çalışmada, literatür tarama yöntemi kullanılmıştır. Antik çağlardan günümüze dek eğitimde kullanılmış olması nedeniyle hem çok eski hem de çok yeni bir öğretim materyali sayılabilen şiir, karakteristik özellikleriyle eşsiz bir araçtır. Son yıllarda yapılmış olan araştırmalar göstermektedir ki, şiirin bu özgün nitelikleri sayesinde, duygusal zekânın geliştirilmesi ve daha kalıcı öğrenmelerin sağlanması olanaklıdır. Bu nedenle şiirin, geleceğin yaygın eğitim etkinliklerinde sistematik olarak kullanılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: şiir, beliren yetişkinler, eğitici eğitimi, yetişkin eğitimi

THE ROLE OF POETRY AS A TEACHING MATERIAL IN ADULT EDUCATION: A LITERATURE REVIEW

ABSTRACT

Emerging adults and trainers of public education centres are the ones who might be regarded as ignored in terms of adult education. The literature review method has been used for this study which aims at discussing the cognitive and sensual strength of poetry for such learners. Since it was used for education in ancient times and recent years, the poetry has been a unique educational material which may be assumed as both too old and brand new. Recent research has shown that through poetry's distinctive features, it is possible to improve emotional intelligence and permanent learning. Therefore, it is recommended that the poetry be utilized systematically in non-formal educational activities in future.

Keywords: poetry, emerging adults, training of trainer, adult education

1. GİRİŞ

Şiir, bir kültürde, dil aracılığıyla dile getirilen içsel gerçekliğe ilişkin yalın bir duygu ve kişinin kendini ifade edebilmesini sağlayan eşsiz bir araçtır (Hunter, 2002, s. 141).

---

* Öğr. Gör. Dr., Mersin Üniversitesi, Erdemli Meslek Yüksekokulu, Mersin-Türkiye,
ucemkomsu@mersin.edu.tr

Dünyadaki şiir yazma anlayışında ve şiire ilişkin edebî yaklaşımlarda, şiirin geleneksel yapısını terk eden yeni bir felsefenin doğduğu söylenebilir. Adeta askerî bir disiplin içinde sıralanmış uyaklı mısralardan ibaret klasik kurgunun yerine, daha serbest bir ölçü anlayışıyla yazılan şiirler ortaya çıkmıştır. Diğer yandan, şiirde hiç değişmeyen unsurlar arasında, içerisindeki melodik yapı bulunur. Bir şiirin içindeki müzik ve ritim, şairinden gelir, fakat okuyucusu, onu yeniden yorumlayan ve var eden bir kaynaktır (Hunter, 2002, s. 142). Aslında şiirin, bu kaynakla birlikte kendini yansıttığı ileri sürülebilir. Şiiri, şiir felsefesini ve şiir sanatını özgün kılan özelliklere bakıldığında, bu özelliklerin, bir yaşam gücü veya enerjisi verirken nesnel gerçeklikleri sergileyen bilimin antitezi gibiymişçesine yaşama hissini zenginleştirilebilmesi de göze çarpar. Bunu gerçekleştirebilmesinin sırrı ise, nesnel gerçeklikleri çok farklı biçimlerde dile getirmeyi sağlayan benzetmelerin (metaforlar) yoğun olarak kullanılmasındadır (Hunter, 2002, s. 141-143). Nitekim şiire özgü bu benzersiz yöntem, dil becerilerini ve bilişsel becerileri geliştirebilecek bir potansiyele sahiptir.

Bir kavram ve araç olarak "benzetme"nin, dilbilimsel ve psikolojik boyutlarıyla farklı bilişsel ve duyuşsal işlevler yüklediği söylenebilir. Öyle ki, isim koyma ile eşdüzeyde bir eylem olan benzetme yapma eylemi, görüntüler ve semboller yoluyla çevremizden aldığımız bilgileri organize edip onların niteliğini geliştirmemizi sağlar. Örneğin, bilişsel dilbilimi alanında da benzetmelerin kullanılması, iki ayrı mekân veya alan arasında yer alan varlıkların yerinin konumlandırılması olarak tanımlanır (Wilson, 2013, s. 71). Dolayısıyla, benzetmelerin, kavrayış ve algılayış gücümüzü olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Bu özellikleri nedeniyle şiir, bir ülkedeki toplumsal yaşamda ve edebiyat ürünlerinde özel bir konuma sahiptir. Türkiye'deki edebiyatın temel bileşenlerinden olan Anadolu halk edebiyatında da şiir, oldukça etkin bir rol oynar. Örneğin nasihat, âşıkların, çeşitli konuları anlatmak ve öğretmek amacıyla yazdıkları şiirlerdir. Nasihat etmek amacıyla yazılan atasözü destanları, dinî ve tasavvufî şiirleri kapsayan halk edebiyatı ürünleri de öğreticilik yönü ağır basan eserlerdir (Akkaya, 2010, s. 89). Bu profil, hem şiirin işlevselliği hem de halk edebiyatında ürün vermiş kişilerin toplumsal sorumluluk algısı açısından dikkat çekicidir.

Bu çalışmada, günümüz eğitim sistemlerindeki edebiyat derslerine hapsedilmiş bir edebî tür olan şiirin, hem beliren yetişkinlik dönemindeki gençlerin hem de halk eğitimi merkezlerindeki eğitim personelinin eğitim süreçlerindeki bilişsel ve duyuşsal gereksinimlerini karşılayabilme potansiyelinin sergilenmesi amaçlanmıştır.

1.1. Eğitimde Edebiyatın ve Şiirin Rolü

Bir toplumda, eğitimle ilgili hedefler ortaya konulurken bu hedeflere ulaşmak için yararlanılacak kaynaklar da belirlenir. Bunlar arasında, edebiyat yapıtları önemli bir yer tutar, çünkü, edebiyat terbiyesinin, insanın kişiliği üzerinde geliştirici bir etkisi olup insan ruhunu iyiye ve güzele doğru yüceltir. Bu yönleriyle, eğitim ve edebiyat, karşılıklı etkileşim içinde olan ve birbirlerini bütünleyen olgulardır (Akkaya, 2010, s. 89). Böyle bir bütünlüçiliğin, birey ile toplum ilişkilerinin doğasından da beslendiği ileri sürülebilir.

Antik çağlardan itibaren sanat ve edebiyat eserleri ile sportif etkinlikler, eğitim çalışmalarının temel ögesi ve öğretim materyali olmuştur. Bu alanda, antik dönemin iki büyük uygarlığı olan Çin ve Yunan uygarlıklarının felsefe geleneğindeki eğitim çalışmaları, klasik örnekler niteliğindedir.

Antik Çin uygarlığının Klasikler olarak adlandırılan kitapları, bu uygarlığın eğitim sisteminin temelini oluşturmuştur. Bu kitaplar arasında öne çıkan İlahiler ve Şiirler Kitabı, İlkbahar ve Sonbahar Yıllıkları, Törenler Sicili ve Müzik Kitabı gibi eserler, şiirin ve müziğin günlük hayattaki yerine işaret eder (Beck, 2010, s. 28-33). Günümüz yetişkin eğitimi ve hümanist eğitim anlayışlarına paralel değerleri yansıtan Konfüçyüs'ün eğitim yöntem ve araçları arasında, benzetmeler ve şiir yoluyla öğretim de vardır (Ryu, 2010, s. 2-4). Konfüçyüs gibi, Sokrates'in öğretim yöntemlerinde de, benzetmelerin ve şiirlerin yoğun olarak kullanıldığı geleneksel efsaneler yer almıştır (Komşu, 2011, s. 29-32, s. 37-40).

Eğitimde, "bir öğretme aracı olarak, neden edebiyat?" sorusunun yanıtına bakıldığında, hem bilişsel ve duyuşsal boyutlar hem de estetik değerler ön plana çıkar. Çünkü, edebiyatın eğitimdeki rolü, eğitim süreçlerinin bilişsel ve duyuşsal boyutlarıyla ilintilidir. Öğrenme eylemi, öğrenenlerin bilişsel ve duyuşsal deneyimlerinin birbirini tamamlaması sonucunda doğmaktaysa da, eğitim süreçleri, ağırlıklı olarak bilişsel boyutu kapsar. Bu nedenle, klasik eğitim süreçlerinde

bir şeyler öğrenmekte olan bireylerin, bilişsel ve duyuşsal yetileri arasında yeterli etkileşim kurulamayabilir (Özemer, 2007, s. 78). Dolayısıyla, öğrencilerin doğru davranışlara yönlendirilememesi ve karmaşık karar alma süreçlerinde başarısız olmaları gibi sorunlar, bilişsel yöne ağırlık verip duyuşsal düzlemi ihmal eden geleneksel eğitim etkinliklerinden kaynaklanır. Morin, Geleceğin Eğitimi İçin Yedi Bilgi başlıklı eserinde, klasik eğitim anlayışımızdaki temel eksiklikler olarak, bilme eylemi üzerine düşünmenin öğretilmemesini, tek taraflı bilgi aktarımının yapılmasını ve bütünü oluşturan parçalara yoğunlaştırırken bütünü görülmesinin engellenmesini dile getirmiştir. Etkin eğitim, öğrenenlerin tutumları, inançları ve duygularıyla katıldıkları bir süreç gerektirir (Morin, 2003'ten akt., Özemer, 2007, s. 78-79). Freire de, bankacı eğitim sistemi olarak tanımladığı klasik eğitim uygulamalarının yol açtığı en önemli sorunlar arasında, yaratıcılığın ve özgür düşünebilme becerisinin yok edilmesini vurgulamıştır (Freire, 2006, s. 49-55). Bu noktada, hem özgürleştirici bir rol oynayacak hem de öğrenmenin işlevlerini ve bilginin kullanımını artıracak araçlar olarak, sanatın ve edebiyatın evrensel rolleri karşımıza çıkar.

Bir gerçekliği duyuşsal olarak tanıyabilmek için -bilişsel tanımadan farklı olarak- çevredeki uyarıcılara duygusal tepkiler vermek gerekir ki, bu tepkiler, çevremizdekilere karşı davranışlarımızın ve görüşlerimizin esin kaynağıdır. Edebiyatın rolü, dilin duygusal ve göndergesel işlevleriyle tanımlanabilir. Dil, göndergesel (bilgilendirme amaçlı) işlevini bilimsel makalelerde ve gazete fıkralarında yerine getirirken duygusal işlevini ise, edebî yapıtlarda gösterir (Özemer, 2007, s. 79). Carr'a göre, sanat ve edebiyat yoluyla estetik uyanış yaşayan bireylerin imgelem dünyaları zenginleşeceğinden, doğaya karşı duyarlı, saygılı ve erdemli olmalarını sağlayan bir etik felsefe kazanmaları olanaklıdır. Carr, şiirin gücünün, duyguların değerlendirilmesine yardımcı olmasından ve yaşantısal duygulanımların kalitesini etkileyebilmesinden doğduğunu ileri sürmüştür (Carr, 2005'ten akt., Özemer, 2007, s. 80)Şiirin, bir yöntem ve bir ders konusu olarak son yıllarda Batı'daki eğitim programlarında kullanıldığı görülmektedir. Bu kapsamda, dünya genelinde bazı örnek uygulamalar arasında tıp ve işletmecilik alanlarındaki "şiir temelli eğitim" uygulamaları olup olumlu ve farklı kazanımlar sağlandığı söylenebilir. 2000'li yıllardan itibaren yaygınlaştığı ileri sürülebilecek bu eğilim sayesinde, şiire karşı

geleneksel yaklaşımda ve şiirin okullardaki klasik kullanımında köklü değişimler doğmaktadır.

Bu yöndeki eğilimlerin ve değişimlerin yaygınlaşmasını sağlayan en önemli etkenlerden biri, şiirdeki "benzetme"lerin gücüdür. Bu konudaki bazı araştırmalar, şiirin ve şiirsel benzetmelerin, sınıf ortamındaki kültürel farklılıkların aşılmasında bir köprü işlevi görebildiğini göstermiştir. Buna ek olarak, sınıf ortamında yapılan şiir yazma çalışmalarının psiko-sosyal düzlemde öğrencileri özgürleştirici bir katkı sunduğu ve okul ile halk arasındaki duvarları da ortadan kaldırdığı ileri sürülebilir. Çünkü, yazılan her bir şiir, onu yazan "bireyin sesi" haline gelir ve şiirin kendisiyle ilgili bu "ses" benzetmesinin verdiği güç de günümüz eğitim araştırmacılarının ilgisini çeken bir konu haline gelmiştir (Wilson, 2013, s. 69-70).

Şiirin eğitimle bağlantısına ilişkin çalışmalarda Cahnmann'ın saptamaları çarpıcıdır. Cahnmann'a göre (2003) okullarda yanlış yöntemler ve hedeflerle işlenen şiir konuları, şiirin işlevlerinin anlaşılmasına ve değerlendirilememesine yol açmaktadır (s. 29-32). 1990'lardan itibaren ABD'de yaygınlaşan bazı edebî yaklaşımlar da, şiirin sadece sınıfta rastlanan bir şey olmaktan çıkıp hayatın her alanına girmesini ve yaygınlaşmasını desteklemektedir. Cahnmann (2003), eğitim alanında nitel araştırmalar yapanlar için şiirin kullanılmasını önerir (s. 31-32). Cahnmann'a göre, öğrenme ve eğitim etkinliklerinde, şairlerden ve şiirden öğrenilecek çok şey vardır. Bu nedenle şiir yazma becerisi, şiirlerdeki ritim duygusu, şiirin biçimsel yapısı, şiirsel sözlerin ve seslerin çağrışım uyandırma gücü ve olayları çarpıcı biçimde betimleyebilme başarısı, eğitimle ilgili düzenlemelerde ve araştırmalarda mutlaka göz önüne alınmalıdır.

Şiir ve görsel sanatlar ile duygusal zekâ arasındaki ilişkiyi inceleyen çeşitli araştırmalar göstermiştir ki, hem şiir hem de görsel sanatlar, öğrencilerin duygusal zekasını olumlu etkilemektedir. Çevredeki insanların duygularını hissedebilme, tanımlayabilme ve onlarla duygusal iletişim kurabilme becerileriyle ilgili boyutları içeren duygusal zekâ, özellikle örgüt yönetimi ve örgütsel davranışlar açısından kritik bir öneme sahiptir. A.B.D'de işletmecilik ve yönetim alanlarındaki eğitim süreçleriyle ilgili bir araştırmada, şiir ve görsel sanatlarla ilgili derslerin sadece katma değer yaratma, reklam yapımında yaratıcılık vb. işlevler ekseninde değerlendirildiği, oysa bunların duygusal zekâyı geliştirme yönünde katkıları da sağlayabildiği görülmüştür (Morris, Urbanski and Fuller, 2005, s.890-

899). Paralel biçimde, Stowe'a göre, bireylerin bio-psiko-sosyal profili, şiir ve edebiyat çalışmalarıyla ortaya çıkartılabilir (Stowe, 1996'dan akt., Hunter, 2002, s.145).

Şiirin tıp eğitiminde kullanımının sonuçlarına ilişkin bazı çalışmalar hasta, hasta yakını ve sağlık personeli (hasta bakıcı, hemşire ve doktor) ilişkilerinde şiirin büyük yararlar sağladığını göstermiştir. Tıbbi hizmetlerde görev yapanların kişisel ve mesleki etkinliğinin artırılmasında empatik duygusal beceriler kritik bir önem taşır. Bu noktada şiir, yoğun duygusal içeriği ve benzetmeler yoluyla tanımlayabilme gücüyle, doktorların düşüncelerini ve duygularını paylaşabilmesine olanak sağlar (Foster ve Freeman, 2008, s.294-295). Şiir okumak, bir şiiri tartışmak ve bir şiirin anlamını yorumlamak, bir doktorun karşılaşılabileceği klinik zorlukların tanımlanmasını ve aşılmasını kolaylaştırabilecek bir potansiyele sahiptir. Empati yaparak hastaların duygularını anlayabilen bir doktorun duygusal zekâsı gelişeceğinden, hem hastalarıyla hem de meslektaşlarıyla yeterli düzeyde iletişim kurabilme gücü de buna bağlı olarak artmış olacaktır (Foster ve Freeman, 2008, s.298-302). Benzer nitelikte olumlu katkılar, hasta bakıcılık ve hemşirelik eğitimlerinde de gözlemlenmiştir. A.B.D'de hemşirelik mesleği temalı şiir kitaplarının basılmasıyla başlayan bu anlayış, doğum ve hasta bakımı gibi alanlarda şiirsel çalışmaların doğmasına ve hemşirelik mesleği eğitiminde şiirin oynayabileceği rolün anlaşılmasına katkı yapmıştır (Hunter, 2002, s. 145).

Wilson (2013) İngiltere'deki ilköğretim öğretmenlerini kapsayan çalışmasında, öğretmenin kazanımlarına yönelik anket sorularını yanıtlayan öğretmenler, şiir yazmanın, bireysel yaratıcılığın keşfedilmesi ve bütünleştirici düşünme becerisinin artması yönünde geliştirici etkiler sağladığını dile getirmiştir (s. 74-79). Dolayısıyla, bu ve benzeri araştırma bulguları göstermektedir ki, şiirin bir araç olarak öğrenme ve eğitim etkinliklerinde kullanılması, öğrenenlerin zihinsel ve bilişsel becerilerinde olumlu yönde bir gelişme sağlayabilmektedir. Halk edebiyatımız ve edebiyatçılarımız açısından şiire ve edebiyatın konumuna bakıldığında, yukarıdaki işlevlere ve bulgulara paralel bir noktada durduğu anlaşılır. Âşıklar öğüt vermek, bilgi aktarmak ve kişisel deneyimlerinden çıkarılabilecek derslerden yararlanılmasını sağlamak için sanatlarını kullanmıştır (Akkaya, 2010, s. 89). Halk edebiyatı şiirlerinde, eğitim amaçlı bileşenler bulunmaktadır. Özellikle, 17. yüzyıl Anadolu'sundaki Âşık Ömer, Karacaoğlan ve

Gevherî'nin şiirlerine bakıldığında, halk edebiyatı şiirlerinin, halk eğitimi niteliğindeki dinî, bireysel ve toplumsal düzlemleri içerdiği söylenebilir (Akkaya, 2010, s. 99).

Aşkılık geleneği dışında, şiirin yaygın olarak kullanıldığı oluşumlara örnek olarak, divan edebiyatı ile 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başlarındaki edebî akımlar ve ürünler de karşımıza çıkar. Örneğin Tevfik Fikret, Ali Ekrem ve Cenap Şahabettin, toplumsal sorumluluk duygusuyla birlikte yeni bir insan modeline duyulan özlemler ve siyasal açıdan etkili ve cesurca eleştiriler içeren şiirleriyle döneme damgasını vurmuş şairlerdir (Fedai, 2011, s. 764). Tevfik Fikret'in yeni bir insan tipinin yetişmesine yönelik şiirleri, görüşleri ve telkinleriyle dolu eserleri gibi, Namık Kemal, Ahmet Mithad, Hüseyin Rahmi Gürpınar, M. Âkif Ersoy, Reşat Nuri Güntekin, Y. Kadri Karaosmanoğlu gibi pek çok şair ve yazar da, kendi görüşleri doğrultusunda yeni insan tipleri yaratmaya çalışmıştır (Akkaya, 2010, s. 89). Osmanlı devletinin ve toplumunun düşmüş olduğu durumdan kurtulabilmesi için tek çarenin, milletin kültür düzeyini yükseltmek ve aydın ve yaratıcı gençler yetiştirmek olduğunu düşünen Tevfik Fikret (Eronat, 2007), eserlerinde her ne kadar çocuklara ve gençlere seslenmiş olsa da, bu bilgilerin onlara aktarılması konusundaki yaklaşım ve yöntemler için, aslında yetişkinlere (ana-baba, öğretmen, yönetici vb.) ciddi mesajlar vermiştir (s. 34-36). Dolayısıyla, Fikret'in şiirleri hem çocuklara ve gençlere rehberlik eden hem de onların yetiştirilmesi sürecinde rol alan yetişkinlere yol göstermekten oluşan andragojik -yetişkinlerin öğrenme süreçlerini tanımlayan andragoji kuramına uygun- bir işlevselliği yansıtır.

Öğrenme ve eğitimle ilgili oldukça kapsamlı ve dil-düşünce eksenli analizler yapmış olan Nurullah Ataç da eğitimin ve edebiyatın ilişkileri üzerine, ana dil ve yabancı dil öğretimi, edebiyat eğitimi ve öğretmenlerin yetiştirilmesine yönelik dikkate değer saptamalar yapmıştır. Ataç'a göre, aydın insan, edebiyattan geçmiş insan olup toplumsal ahlakın ilerlemesi için şiir, hikâye ve roman okuyan nesillerin yetişmesi şarttır (Ataç, 1968;1972'den akt., Çılgin, 2006, s. 5-6).

Sonuç olarak, eğitimin toplumsal işlevlerinden kaynaklanan nedenler, şiir aracının yapısal özellikleri ve temel öğeleriyle uyuşmakta ve şiirin dil ve bilişsel boyutları, diğer hiçbir eğitim materyalinde rastlanmayacak özgün nitelikleri barındırmaktadır. Bu uyumun ve özgünlüğün kanıtı olarak, antik dönemden günümüze uzanan temel

eğitim ve yükseköğretim uygulamalarındaki edebiyat ve şiir çalışmaları gösterilebilir. Anadolu'nun klasik aşıklık geleneği ile Türkiye'nin Osmanlı'dan Cumhuriyete evrildiği ilk dönemlerindeki şiirsel heyecan ise, bu topraklara özgü bir miras niteliğindedir.

1.2. Yetişkin Eğitiminde Şiirin Rolü

Yetişkin eğitimi anlayışı, hem kuramsal hem de pratik düzlemdeki temel dinamikleri ve yöntemleriyle, pedagojik anlayıştan ayrılır. Yetişkin eğitimi felsefesindeki temel kuramlara bakıldığında, kişisel gelişimden meslek eğitimine dek uzanan çok geniş bir alanda çok çeşitli işlevler yüklenmiş modeller ve yöntemler görülür. Bu çalışmada, yetişkin eğitimi kapsamında olan iki öğrenen grubu için değerlendirme yapılmıştır. Birincisi, hem örgün eğitim sisteminde hem de yetişkin eğitimi uygulamalarında ihmal edilen bir dönemi ve toplum kesimini ifade eden beliren yetişkinlik (emerging adulthood) dönemindeki gençler, diğeri ise yaygın eğitimin resmi birimleri olan halk eğitimi merkezlerindeki eğiticilerdir.

Toplumsal koşullara göre farklılık gösterebilse de, genel olarak 19-26 yaş aralığını kapsayan beliren yetişkinlik döneminin genel karakteristiğine bakıldığında, bireyin kendine odaklandığı, yoğun bir kimlik arayışının hakim olduğu (cinsellik, iş ve dünya görüşü düzlemlerinde), seçeneklerin çokluğundan ve çevresel koşulların devingenliğinden kaynaklanan bir değişkenliğin yaşandığı ve genç bireylerin, ergenlik ile yetişkinlik arasında kalmışlık algısıyla çeşitli davranışlar sergilediği bir yapı görülmektedir (Atak ve Çok, 2010, s. 40-43; Kean, 2010, s. 42-46; Morsünbül, 2013, s. 874-875). Bu süreçteki kilit olgulardan biri, kimlik kazanımıdır. Genç bireylerdeki kimlik kazanımının, ergenlikte sona eren bir süreç olmayıp beliren yetişkinlik döneminde de sürdüğü, özellikle aşk ve çalışma yaşamındaki kimlik kazanımı sürecinin nitelikli ve uzun vadeli ilişkilere odaklanması ve kalıcı mesleki tercihlerin yapılması açısından daha yoğun olduğu söylenebilmektedir (İlhan ve Özdemir, 2012, s. 228). Bu yapı içerisindeki genç bireyler, bu süreçlerin sonunda aşk yaşamı, aile ve kariyerle ilgili önemli tercihlerin birçoğunu tamamlamış olmaktadır (Salmelo, Aunola ve Nurmi, 2007, s. 691-692). Dolayısıyla, ergenlik ile yetişkinlik arası özel bir dönemin zorlu gelişim ödevlerini yerine getirmek, kimlik oluşumunu ve bireyleşme süreçlerini tamamlamak gibi yoğun bir yük altında

zorlanan genç birey, yaşamakta olduğu ailevi ve toplumsal koşulların neden olduğu çeşitli sorunlarla da uğraşmak durumundadır.

Böyle bir profil, her boyutuyla bireysel ve toplumsal risklere ve kayıplara yol açabilecek niteliktedir. Dolayısıyla, hem örgün eğitim sistemi temelinde hem de yaşam boyu öğrenme olgusunun bir parçası olarak yetişkin eğitimi uygulamalarında özel bir süreç ve alan olarak tanımlanmayı gerektiren bir yapıdadır. Bu nedenle, beliren yetişkinlik dönemindeki gençlerin yükseköğretim ve mesleki eğitim süreçlerinde, yoğun olarak yaşanan kimlik bunalımı sorunlarının aşılabilesini kolaylaştırması yönünde, edebiyatın ve şiirin duyuşsal düzlemde etkili olabilmesi beklenebilir. Şiirin melodik ve duygusal yapısı, kimlik oluşumu ve bireyleşme süreçlerinin ağır yükü altındaki gençlere hitap edebilecek ve böylece öğrenmeye dönük ilgilerini artıracaktır. Tevfik Fikret'in didaktik ve telkinci tarzı ile Wilson'ın (2013) "özgür bireyin sesi"ne dönüşmüş şiirleri, genç yetişkinlerin duygusal fırtınalarını yönlendirebilecek güçtedir.

Eğiticilerin eğitimi konusu ise, yetişkin eğitimi süreçlerinin kalitesini ve etkisini artıran en önemli gereksinimler arasında sayılmaktadır. Sabancı ve Rodoplu'nun (2013) Antalya halk eğitim merkezleri araştırmalarında, halk eğitim merkezlerinin denetlenmesiyle ilgili sorunlar incelenmiş, fiziksel şartlardan personel niteliklerine kadar değişen sorunlar saptanmıştır (s. 68-69). Eğiticilerin denetiminin yetersiz ve şekilci olduğu ve usta öğreticilere kişisel ve mesleki gelişim gibi konularda yeterli rehberlik ve destek hizmetlerinin verilmediği görülmüştür. Ural ve Akbaş'ın İstanbul'daki halk eğitim merkezlerinin yöneticilerini ve usta eğitici adaylarını kapsayan araştırma bulgularına göre, nitelikli bir seçme-değerlendirme işleminin maliyet-fayda analizleri yapılmadan tecrübe ve sağduyuya dayalı olarak gerçekleştirilen görevlendirmeler, yeterliklerden uzak bir eğitici kadrosunun oluşumuna yol açmaktadır. Bu durum, çok farklı yaş gruplarından, mesleklerden, gelir ve eğitim düzeylerinden yetişkinlere hitap etmesi gereken eğiticilerin, eğitim etkinliklerini olumsuz etkilemesine neden olabilmektedir (Ural ve Akbaş, 2009, s. 2-16).

Örgün ve yaygın eğitim sistemindeki öğreticiler olarak hem okullardaki hem de halk eğitimi merkezlerindeki öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme sürecindeki sorumluluğu, öğrenenlerin/ öğrencilerin yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmektir. Bu sorumluluğun gerçekleştirilebilmesi için, öncelikle öğretmenlerin kendi

yeterliklerini geliştirmesi kaçınılmazdır (Selvi, 2011, s. 62-69). Başka bir deyişle, iyi bir eğitim sistemi ve başarılı öğrenciler için, öğretmen yetiştiren sistemlerin ve kurumların yeterliliği ve başarısı şarttır. Böyle bir başarı, öğretmen yeterliklerini artıran ve öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimini sürekli biçimde sağlayabilen -hizmet içi eğitim gibi- mesleki eğitim programlarıyla sağlanabilir (Seferoğlu, 2004, s. 40-42). Bu noktada, yine yaşam boyu öğrenme ve eğitim hizmetlerinin önemi karşımıza çıkar. Örneğin, hizmet içi eğitim anlayışı çerçevesinde yürütülen her türlü eğitim uygulaması öğretmenlerin, akademisyenlerin ve usta öğreticilerin kişisel ve mesleki gelişimine katkı yapabilecektir. Kurumların ihtiyaç duyduğu hizmet içi eğitim uygulamalarında ise, bilişsel boyut kadar duyuşsal boyut da değerlendirmelere katılmalıdır. Bu anlamda, edebiyatın ve şiirin sağlayacağı yararlar, eğitimcilerin öğrenme etkinliklerindeki duyuşsal düzlem eksikliğini giderebilecek bir potansiyele sahiptir. Yetişkin eğitiminde temel işlevlere ve amaçların kapsamına bakıldığında, örgün eğitimle ilgili yetersizlikler (materyal ve personel yetersizliği, bilgilerin güncellenememesi vb.), ekonomik ve teknolojik ilerlemeler, nüfus artışı, işsizlik, düşük okuryazarlık düzeyi, çarpık kentleşme kaynaklı sorunlar, vb. etkenlerin yetişkinlere dönük öğrenme ve eğitim çalışmalarını gerektirdiği görülür (Duman, 2007, s. 60-64). UNESCO' nun 1972 tarihli Delors Raporu olarak anılan çalışmasında yer alan olmayı, bilmeyi ve yapmayı ve birlikte yaşamayı öğrenmek ilkeleri de günümüz eğitim etkinliklerine ilham kaynağı olmuş (Tawil ve Cougoureux, 2013, s. 3) ve yetişkin eğitimi uygulamaları için temel amaçları işaret etmiştir. Önceki bölümde yer verilmiş olan edebiyatın ve şiirin bireysel gelişime ve duygusal zekâya etkileri göz önüne alındığında, yetişkin eğitiminin temel amaçlarıyla çakışan bir profil olduğu görülür. Yaygın ve informal (algın) öğrenme etkinliklerinin desteklenmesi de yetişkin eğitiminin bir parçası olduğundan, şiir, yetişkin eğitiminin cazibesinin artırılması amacıyla daha sistematik ve yaygın biçimde kullanılabilir. Tablo 1, böyle bir örtüşmeyi sergileyen değişkenlere yönelik bir derlemeyi göstermektedir.

Tablo 1
Şiirde ve Yetişkin Eğitiminde Örtüşen Bazı Boyutlar

Şiirin Temel Bileşenleri ve İşlevleri	Yetişkin Eğitiminde Bazı Alanlar ve Amaçlar

Benzetme:	Bireysel gelişim:
- Yaratıcılığı geliştirme	- Bireysel becerileri artırma
- Merak ve ilgi uyandırma	- Öğrenmeye dönük ilgi uyandırma
- Dil becerisini geliştirme	- Yaratıcılığı geliştirme
Melodik yapı:	Mesleki eğitim:
- Duyuşsal boyuta hitap	-Mesleki becerileri, bilişsel ve
- Duygusal zekâyı geliştirme	duyuşsal boyutlarıyla geliştirme
- Empati becerisini geliştirme	- Mesleki bilgiyi güncelleme
Kavram ve anlatım zenginliği:	Sanat eğitimi:
- Bilişsel-duyuşsal gelişim sağlama	-Yeteneği ortaya çıkarma ve
- Öğrenmeyi kolaylaştırma	geliştirme
- Öğretmeyi kolaylaştırma	- Duyuşsal gelişimi artırma
	- Yaratıcılığı geliştirme

Tablo 1'de yer verilen olgular ve işlevler, hem beliren yetişkinlik dönemindeki gençlerin hem de bir eğitim kurumunda eğiticilik yapan yetişkinlerin olası eğitim ihtiyaçları ile şiir aracının uyumunu vurgulamaktadır. Örneğin, yetişkin eğitimi alanyazınındaki öğrenme kuramlarından biri olan andragojik kuramın ilkeleri de, şiirsel yöntemin kullanılmasını gerekli kılabacak bir yapıdadır.

Andragojik yaklaşımdaki içsel güdülenme, öğrenmeye hazır olma, sorun ve ihtiyaç odaklı öğrenme ve benlik algısı varsayımları (Blondy, 2007, s. 118-126; Knowles, 1996, s. 56-61), şiirin motive edici ve yaratıcılığı geliştirici özellikleriyle karşılanabilir. Yetişkin bireyi öğrenmeye yönlendirebilmek, güdüleyebilmek ve öğrenmeye hazır bir duruma getirebilmek, bir şiirin duygusal ve melodik yapısıyla daha kolay başarılabilir. Nitekim dünyadaki örnek çalışmalar, şiirin bu elverişli yapısının tıp eğitiminde, öğretmen yetiştirilmesinde ve duygusal zekânın geliştirilmesinde etkili olduğunu göstermiştir. Türkiye'de, bu yöntemle yapılmış bir araştırma veya uygulama bulunmamaktadır.

2. TARTIŞMA VE SONUÇ

Öğrenilen bilgilerde kalıcılığın artırılması, duygusal anlamda etkileyicilik, duygusal zekânın geliştirilmesi ve yeni bir şeyler öğrenmeye ilgi düzeyinin artırılması, günümüz öğrenme ve eğitim etkinliklerinde en çok eksikliği hissedilen konular arasındadır. Bu nedenle, şiir olarak adlandırılan edebî yazım biçiminin ifade zenginliği, benzetmelere dayalı yapısı, melodik ve kafiyeli akışıyla

duygusal zekâyı artırıcı ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı etkiler yaratabilme potansiyeli dikkat çekmektedir.

Antik dönemlerden günümüze uzanan bazı eğitim etkinliklerinde, edebiyatın oynadığı rol tartışılmazdır. Geleceğin öğrenme ve eğitim etkinliklerinde, kişiye ve mesleğe özel yöntemler kullanılması gerektiği ileri sürülebilir. Çünkü, sadece mesleki veya teknik bilgilerin tek yönlü aktarımından ibaret olan bir eğitim anlayışı daha duygusal, daha empatik ve daha yaratıcı düşünebilen bireylerin ve nesillerin yetiştirilmesini sağlayamayabilir.

Türk halk edebiyatında ve cumhuriyet dönemi bazı şairlerinin şiire yaklaşımlarında, şiire toplumsal işlevlerin yüklenmiş olması, öğrenme ve eğitim etkinliklerinde tanımlanabilecek şiirsel rolü sergilemiştir. Son yıllarda, dünyada yapılmış olan eğitim araştırmalarında da edebiyatın ve şiirin ihmal edilmiş yerinin tartışıldığı ve değerlendirildiği gözlenmektedir. Bu çalışmada yer verilmiş olan tıp eğitiminde şiir kullanımı örneklerinin olumlu sonuçlar verdiği görülmüştür. Öte yandan, şiirin temel özellikleri ve bireylere sağlayabileceği olumlu katkılar ile yetişkin eğitimi anlayışının temel hedefleri arasında da yüksek düzeyde bir uyum söz konusudur.

Halk eğitim merkezlerindeki eğitimcilerin eğitimine ek olarak, beliren yetişkinlik dönemindeki gençlerin öğrenme etkinliklerinin de şiir kullanımı yoluyla daha cazip ve etkili hale getirilebileceği tahmin edilmektedir. Kişilik oluşumu sürmekte olan bireylerin duygusal dünyasına dönük yöntemlerle öğrenmeye yönlendirilmesi, daha başarılı sonuçlar verebilecektir. Ayrıca ana-baba eğitimi, iletişim eğitimi, trafik eğitimi, okuma-yazma kursları, uyuşturucu madde bağımlılığıyla mücadele eğitimleri gibi davranış gelişimi ve iletişim ağırlıklı etkinliklerde, şiirin duyuşsal boyutunun ve melodik yapısının önemli etkiler bırakması olasıdır. Bu kapsamda, halk eğitim merkezlerinde edebiyat birimlerinin kurulması yoluyla şiirin bir yöntem olarak kullanılmasının yaygınlaştırılması sağlanabilir.

Bu alanda yapılacak çalışmalarda, müzik gibi evrensel etkisi olan şiirsel eserlerin ve şiirle iletişim yöntemlerinin yetişkinlere etkileri üzerine karşılaştırmalı araştırmalar hedeflenebilir. Böylece, şiirin kullanıldığı öğrenme ortamları ile kullanılmadığı ortamların öğrenme düzeylerine ve öğrenenlerin memnuniyet düzeylerine ilişkin saptamalar yapılabilecektir.

Sonuç olarak, tüm yaygın eğitim uygulamalarında duygusal boyutu zenginleştirebilecek, bireysel yaratıcılığı geliştirebilecek ve

öğrenmeye ilgiyi artırabilecek bir potansiyeli olan şiirsel yöntem, yetişkin eğitimi uygulamalarının birçok alanında, henüz keşfedilmemiş bir geleceği işaret etmektedir.

3. KAYNAKÇA

- Akkaya, N. (2010). Aşık tarzı şiir geleneğinde halk eğitimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (27), 87-100, www.befjournal.com.tr/index.php/dergi/article/download/307/274, Erişim tarihi: 25 Aralık 2014.
- Atak, H. ve Çok, F. (2010). İnsan yaşamında yeni bir dönem: Beliren yetişkinlik. *Çocuk ve Gençlik Sağlığı Dergisi*, 17(1), 39-50, www.scopemed.com, Erişim tarihi: 20.12.2014.
- Beck, S. (2010). *Confucius and Socrates- Teaching wisdom*, Retrieved November 4, 2010 from www.san.beck.org.
- Blondy, L. C. (2007). Evaluation and application of andragogical assumptions to the adult online learning environment. *Journal of Interactive Online Learning*, 6(2), Retrieved September 8, 2014 from www.ncolr.org/jiol.
- Cahnman, M. (2003). The craft, practise and possibility of poetry in educational research. *Educational Researcher*, (32), Retrieved September 8, 2014 from <http://edr.sagepub.com/content/32/3/29.full.pdf+html>.
- Ceylan, H. (2008). Yabancı dil olarak İngilizce'nin öğretiminde şiirin kullanımı. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 116-121, <http://sobedergi.trakya.edu.tr/dosyalar/June2008.pdf.page=121>, Erişim tarihi: 30.09.2014.
- Çılgın, A. S. (2006). Nurullah Ataç'ın dil-edebiyat eğitimi ve öğretmenlik mesleğine eleştirel bakışı. *Milli Eğitim Dergisi*, (169).
- Duman, A. (2007). *Yetişkinler eğitimi* (2. bs.). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Eronat, K. (2007). Tevfik Fikret'in şiirlerinde çocuk ve gençlik. *D. Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (9), 33-43, www.zgefdergi.com/Makaleler/1988437573_09_04_Eronat.pdf, Erişim tarihi: 05.10.2014
- Fedai, Ö. (2011). Ali Ekrem'in şiir demeti ve Tevfik Fikret'in Şermin adlı eserlerinde çocuklara verdikleri eğitimin mahiyeti. *Turkish Studies*, 6(3),763-779, www.turkishstudies.net/Makaleler/221266507_46_özlem_fedai.pdf, Erişim tarihi: 04.10.2014.
- Foster, W., & Freeman, E. (2008). Poetry in general practice education: perception of learners. *Family Practice*, (25), 294-303, Retrieved October 4, 2014 from www.fampra.oxfordjournals.org/content/25/4/294.fullpdf+html.
- Freire, P. (2006). *Ezilenlerin pedagojisi* (5. bs.). (Çev. D. Hattatoğlu), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Hunter, L. P. (2002). Poetry as an aesthetic expression for nursing: a review. *Journal of Advanced Nursing*, 40(2), 141-148, Retrieved October 4, 2014, from www.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1046/j.1365-2648.2002.02356.x/pdf.
- İlhan, T. ve Özdemir, Y. (2012). Beliren yetişkinlerde yaş, cinsiyet ve bağlanma stillerinin kimlik statüleri üzerindeki yordayıcı rolü. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (19), 227-241, <http://pegem.net/dosyalar/dokuman/138156-2013121914622-16.pdf>, Erişim tarihi: 03.09.2014.
- Kara, R. ve Tören, A. (2011). Aşık Veysel'in şiirlerinde eğitim, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (46), 127-144, www.e-dergi.atauni.edu.tr/ataunited/article/download/1020006573, Erişim tarihi: 27.11.2014.
- Kean, P. M. (2010). *Emerging adults' perceptions of learning in an undergraduate student organization for global social justice*, (Unpublished doctoral dissertation, Walden University). Retrieved from www.search.proquest.com/docview/820637604/previewPDF/A0523F901029423EPQ/1?accountid=12398
- Knowles, M. (1996). *Yetişkin öğrenenler-gözardı edilen bir kesim* (Çev. S. Ayhan). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Komşu, U. C. (2011). Konfüçyüs ve Sokrates'in eğitim felsefelerinin yetişkin eğitimi açısından karşılaştırılması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(4), 25-54.
- Komşu, U. C. (2017). Halk eğitimi merkezlerinde görev yapan eğitimcilerin yaşamboyu öğrenme yeterlikleri: Mersin örneği, *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 10(1), 117-145.
- Morris, J. A., Urbanski, J., & Fuller, J. (2005). Using poetry and the visual arts to develop emotional intelligence. *Journal of Management Education*, 29(6), 888-904, Retrieved October 10, 2014 from www.jme.sagepub.com/content/29/6/888.full.pdf+html
- Morsünbül, Ü. (2013). Beliren yetişkinler mi, beliren üniversiteli yetişkinler mi? Risk alma ve kimlik biçimlenmesi üzerinden bir inceleme, *İlköğretim Online*, 12(3), 873-885, <http://dersipark.ulakbim.gov.tr/ilkonline/article/view/5000037773>, Erişim tarihi: 08.09.2014.
- Özdemir, O. (2007). Eğitimde alternatif bir perspektif: Sanat yoluyla eğitim. *Eğitim Bilim Toplum*, 5(20), 75-84.
- Ryu, K. (2010). *The teachings of Confucius: A humanistic adult education perspective*, Retrieved December 10, 2014 from www.adulterc.org/Proceedings/2008/Proceedings/Ryu.pdf.
- Sabancı, A. ve Rodoplu, D. E. (2013). Halk eğitimi merkezlerinin denetiminde karşılaşılan sorunlar. *E-International Journal of Educational Research*, 4(2), 61-77,

- www.ejler.com/ijer/index.php/files.article/view/424/129, Erişim tarihi: 12.11.2014.
- Salmelo-Aro, K., Aunola, K., & Nurmi, J. E. (2007). Personal goals during emerging adulthood. *Journal of Adolescent Research*, 22(6), 690-715. Retrieved September 18, 2014 from www.jar.sagepub.com/content/22/6/690.full.pdf+html
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Akıl Aydınlığında Eğitim*, (58), 40-45.
- Selvi, K. (2011). Teachers' lifelong learning competencies. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 61-69, www.ijocis.net/index.php/ijocis/article/view/35, Erişim tarihi: 20.02.2015.
- Taşkaya, S. M. ve Coşkun, İ. (2009). Aşık Feymani'ni şiirlerinde eğitim ve eğitim unsurları. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (25), 259-278.
- Tawil, S., & Cougoureux, M. (2013). *Revisiting learning: the treasure within assessing the influence of the 1996 delors report, UNESCO Education Research and Foresight-Occasional papers*. Retrieved May 19, 2015, from <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002200/220050e.pdf>
- Ural, U. ve Akbaş, V. (2009). Halk eğitim merkezlerinde eğitici personel adaylarının seçim süreci. www.eab.org.tr/eab/2009/pdf/153.pdf, Erişim tarihi: 02.02.2015.
- Wilson, A. (2013). A joyous lifeline in a target-driven job: teacher's metaphors of teaching poetry writing. *Cambridge Journal of Education*, 43(1), 69-87, Retrieved March 11, 2015, from www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/0305764X.2012.749217
- Yücel, C. *Tüm şiirleri*, www.canyucel.org Erişim tarihi: 26.01.2017

EK-1: YETİŞKİN EĞİTİMİ İÇİN DİDAKTİK ŞİİR SEÇKİSİ

1.1. Ünlü Şair ve Ozanlardan Örnekler

Tevfik Fikret

Tevfik Fikret, eğitimci rolü ve sahip olduğu aydınlanmacı dünya görüşü doğrultusunda, çocuklara seslenirmiş gibi kaleme aldığı birçok şiirinde, aslında onları yetiştiren anne-babaları etkileyerek yönlendirmeyi hedefleyen mesajlar vermiştir. Örneğin, dönemin çocuk yetiştirme yöntemlerinin yanlışlığına da dikkat çeken şair, çocukları korkutmak için kullanılan umacı veya öcü gibi kavramların, onların ruhsal gelişimine zarar verdiğini işaret eder. Aşağıda, şairin Umacı ve Hasbihal adlı eserlerinin bazı bölümlerine yer verilmiştir.

Umacı

*“Umacı geliyor! diye;
Çocuk aldanır her şeye
Ama artık yüreğini;
Oynatmıyor ne ecinni
Ne cadı ne dev ne şeytan;
Çünkü hepsi yalan...[...]
...Aklı başında insanlar,
Yalnız fenâlıktan korkar”* (Fedai, 2011, s. 776)

Hasbihâl adlı şiirinde, geçmiş dönemlerin eğitim anlayışı ile pozitif bilimlere dayalı yeni eğitim anlayışını kıyaslayan Tevfik Fikret, okuyanların cennete gideceğini söyler (Fedai, 2011, s. 777-778):

Hasbihal

*[...] Tahta, rahle, hep mükemmel;
Hiçbirisi yoktu evvel.
Hasırlarda sürünürdük,
Evlere hep câhil döndük.
Bize nisbet
Bugün birer küçük âlimsiniz sizler
Okuyunuz;
Okuyanlar Çok şey bilir; çok şey yapar;
Murâdına onlar erer,
Cennete de onlar girer,*

*Onlar cidden mes'ud olur.
Bu geçit pek korkuludur:
Öğrenmezsek yolu, izi;
Yolda kurtlar kapar bizi! [...]*

Âşık Feymani ve Âşık Veysel gibi halk ozanları da, yaşadıkları dönemin sorunlarını veya gündemini yansıtan eserleri aracılığıyla halka mesajlar vermiştir.

Âşık Feymani

Çağrı

*Çalışanlar yükselirmiş,
Bunu bana törem demiş,
İlk emir de, “Oku” imiş,
İyi insan olalım gel.*

*[...]Mektep, medrese tahsil,
Yapanlar ilime dâhil,
Okumayan kalır câhil,
İyi insan olalım gel. - (Taşkaya ve Coşkun, 2009, s. 266-267)*

Âşık Veysel

*Diyorlar ki dünya evvel su imiş,
Oku anla dünya nedir ne imiş,
Yükselenler bilgi ile büyümiş,
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş.*

*Herkes ilim deryasında yüzüyor,
Çıkmış ayın çevresinde geziyor,
Yazık bize yollarımız uzuyor,
Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız. (Kara ve Tören, 2011, s. 131)*

Köy enstitülerinde saz öğretmenliği yapmış olan Âşık Veysel, şiirlerinde halkevleri ve köy enstitüleri gibi eğitim kurumlarını dile getirerek, halkı bilinçlendirmeye çalışmakta ve bu kurumlardan faydalanmaya çağırmaktadır (Kara ve Tören, 2011, s. 133-134):

*Halkevleri umum halkın malıdır,
İlim irfan faziletle doludur,
Devam eden Atatürk'ün yoludur,
Atatürk izi var Halkevlerinde.*

*Enstitü bir kovana misaldir,
Her türlü çiçekten alır bal yapar,
Yurdumuz içinde doğru bir yoldur,
Memlekete kanat takar kol yapar.*

Can Yücel

Aşk, doğa, nostalji ve politika gibi geniş bir tema yelpazesinde eserler veren Can Yücel, şiirlerindeki eleştirel duruşu ve özgün muhalifliğiyle iz bırakmıştır. Aşağıdaki şiiri, insan uygarlığının varoluşuna dair telkinlerini dile getirmektedir.

Anayasası İnsanın

*Kan yasası bu insanın:
Üzümden şarap yapacaksın,
Çakmak taşından ateş
Ve öpücüklerden insan!*

*Can yasası bu insanın:
Savařlara, yoksulluklara,
Ve bin bir belaya karřın,
İlle de yaşayacaksın!*

*Us yasası bu insanın:
Suyu şavka döndürüp,
Düşü gerçeđe çevirip,
Düşmanı dost kılacaksın!*

*Anayasası bu insanın,
Emekleyen çocuktan,
Uzayda koşana dek
Yürürlükte her zaman. (www.canyucel.org)*

1.2. Eğitim Amaçlı Amatörlerin Eserlerinden Örnekler

Erdemli Halk Eğitimi Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Eğitim Personelinden Şiir Örnekleri

2015 yılında, Mersin'in Erdemli ve Mezitli ilçelerindeki halk eğitim merkezlerinde görev yapan 121 eğiticiye dönük eğitimcilerin eğitimi uygulaması yapılmıştır. Toplam 12 saatlik bu süreçte, her bir ünitenin sonunda, katılımcılardan o ünitenin içeriğini yansıtan birer şiir yazmaları istenilmiş ve katılımcıların yaşam boyu öğrenme yeterlikleri değerlendirilmiştir (Komşu, 2017, s. 128). Aşağıdaki şiirler, en iyi örnekler arasından seçilmiş olan Işık Bülbül ve Fatma Küçükkal adlı katılımcıların ürünleridir.

Andragoji Okulu

*Bizim öğrencimiz çocuk değildir,
Bazen bilgisiyle önünde eğildir,
Onlar bizim için çok değerlidir,
Öğretmenini fazlasıyla sevindirir.*

*Ayşe Hanım öğrenmeye hazır değilse,
Bugün biraz konuş onunla hiç değilse,
Kendini öğrenmeye hazır hissettiği an,
Kimse tutamaz onu o zaman.*

*Fatma Hanım'ın ihtiyacı yoksa o bilgiye,
Öğretmenini dinlemez bile bile,
Karşısına çıkalım istediği bilgiyle,
Öğrenecektir büyük bir ilgiyle.*

*Öğrencilerimiz içinden güdülenir,
Bilgiyi istemiyorsa çok sinirlenir,
Bunları düzgün bilirsek eğer,
Kazanırız okulumuzda değer. - Işık BÜLBÜL*

Yetişkin Yöntemleri

*Haydi arkadaşlar dersimize başlayalım,
İlk yöntemimiz nedir, tabi ki anlatım,
Konumuzla ilgili yapalım güzel bir tanıtım,*

Sonra da içine biraz soru-yanıt katalım.

*Bizler uygularız en çok grup çalışması,
Derslerimizde olmaz fikir çatışması,
Öğrencilerimizin de birbirleriyle kaynaşması,
Olacaktır bu yöntemin en iyi çalışması.*

*Kullandığımız yöntemin biri de gösteri,
Öğrencilerimizin de vardır bazı görevleri,
Gösteri metodundan alırlar hemen bilgileri,
Bu yöntemden de olsun onların haberleri.*

*Daha vardır farklı yöntemler,
Uygun olanları öğrencilerine seçiver,
Bu arada motivasyonlarını da sağlayiver,
Diğer yöntemleri de sınıfımızda uygulayiver.*

*Ufuk Hocamız anlattı bize değerli bilgiler,
Sorular sordu hepimize birer birer,
Hocamızın bilgileri bir dünyaya değer,
Derken bitti gitti koskoca bir seminer. - Işık BÜLBÜL*

Motivasyon

*Motive olan her insan,
Başarır istediği işleri,
Müfredattaki konulardan,
Kapar kendine göre olanı.*

*Yetişkin de olsa insanlar,
Güvende olmak ister her an,
Bize düşen bu konuda,
Onlara yardımcı olmak her zaman. - Fatma KÜÇÜKKAL*